

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

1

Том 1

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 1

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 1. – 772 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Kuzmin Eduard

TOWARDS THE DESIGN OF A SYSTEM OF PUNISHMENTS IN INTERNATIONAL
CRIMINAL LAW 233

Мануйлова Катерина Вікторівна

ЮРИСДИКЦІЙНІ ТА НОРМАТИВНІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ
НЕПОВНОЛІТНІХ У КОНТЕКСТІ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ 235

Цибульська Ольга Юрійвна

ЩОДО ПИТАННЯ НЕДОТРИМАННЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ ПРИ
РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА СУДОВИЙ ЗАХИСТ ЧЕРЕЗ РЕЛІГІЙНІ ПЕРЕКОНАННЯ В УМОВАХ
ЦИФРОВІЗАЦІЇ 238

Войтович Павло Петрович

ПРАВО НА УЧАСТЬ ЯК ШЛЯХ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ. 241

Hryb Anna

INTERNATIONAL PROTECTION OF HUMAN RIGHTS IN THE INFORMATION SOCIETY 244

Плотніков Олексій Вікторович

УХВАЛЕННЯ КОНВЕНЦІЇ ПРО ДЕЯКІ ВИДИ ЗВИЧАЙНОЇ ЗБРОЇ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНИЙ КРОК
В ФОРМУВАННІ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ОБМЕЖЕННЯ ЗАСТОСУВАННЯ
ДЕЯКИХ ВИДІВ ОЗБРОЄНЬ В БОЙОВИХ ДІЯХ. 247

Федорова Тетяна Сергіївна

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО У СУЧАСНИХ ВИКЛИКАХ УКРАЇНИ: КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ 250

Hrebeniuk Dmytro

THE DISCUSSION AROUND THE DEFINITION OF «EUROCRIME» 252

Бірюков Руслан Миколайович

СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ПРОТОКОЛІВ ДО КОНВЕНЦІЇ ПРО ЄВРОПОЛ 255

Бондарюк Ольга Олегівна

ПРОБЛЕМАТИКА В ПРОЦЕДУРІ ПОВЕРНЕННЯ ВИКРАДЕНИХ ДІТЕЙ НА ПОСТІЙНЕ МІСЦЕ
ПРОЖИВАННЯ 258

Галат Владислав Ігорович

ВПЛИВ ВІЙНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ
ДОГОВОРІВ МІЖНАРОДНОЇ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ ТОВАРІВ: ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ ДЛЯ
ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ 262

Жакун Маргарита Юріївна

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ МОРСЬКОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ВІЙНИ:
СИНЕРГІЯ ВОЄННОЇ ДИПЛОМАТІЇ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ 265

Івахненко Єлизавета Олександрівна

ДО ПРОБЛЕМИ ВСТАНОВЛЕННЯ СУТНОСТІ ДЕФІНІЦІЇ КІБЕРПРОСТОРУ ТА
МІЖНАРОДНОГО РЕГУЛЮВАННЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ 269

Марченко Дмитро Вікторович

ЕЛЕКТРОННІ ДОГОВОРИ В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ: КОЛІЗІЙНІ ПИТАННЯ
ФОРМИ ТА ПРОБЛЕМИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ 271

Омельченко Іван Ігорович

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ ПРОПОРЦІЙНОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ
ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ 274

Островерхий Олександр Олександрович

МЕХАНІЗМИ ПРИТЯГНЕННЯ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПОКАРАННЯ ЗА
ЗЛОЧИН АГРЕСІЇ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ. 279

Раздорожний Герман Юрійович

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ПРАВ АДВОКАТІВ 281

Редченко Ярослав Олександрович

ЕМІСІЯ ТА ОБІГ ЦИФРОВИХ ВАЛЮТ: ПОРІВНЯННЯ МІСА ТА ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ... 284

Ключові слова: право на комунікацію, права людини, свобода вираження, національний регулятор, Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення, Європейську платформу регуляторних органів, Європейський союз.

Keywords: right to communication, human rights, freedom of expression, national regulator, The National Council of Television and Radio Broadcasting of Ukraine, European Platform of Regulatory Authorities, the European Union.

Канєнберг-Сандул Оксана Костянтинівна

Національний університет «Одеська юридична академія»,

доцент кафедри міжнародного та європейського права, кандидат юридичних наук, доцент

ПОРУШЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ЦІЛІСНОСТІ ТА СУВЕРЕНІТЕТУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ

Збройна агресія проти України, що триває з 2014 року і досягла нової ескалації у 2022 році, стала викликом не лише для самої країни, а й для всієї системи міжнародного права. Незаконна анексія Криму та підтримка сепаратистських утворень на сході України порушили основоположні принципи міжнародних відносин, серед яких територіальна цілісність держав, невтручання у внутрішні справи та незастосування сили. Ці події відкрили нові питання щодо захисту національних інтересів держави в умовах міжнародних правових викликів.

Міжнародне право має за мету не лише сприяти мирному співіснуванню держав, а й гарантувати захист суверенітету, цілісності та недоторканності їхніх кордонів. Однак у випадку з Україною ці принципи було поставлено під сумнів, що виявилось у безпрецедентній агресії, на яку світове співтовариство відповіло різними політико-правовими заходами. Ключову роль у цьому відіграють як міжнародні організації, такі як Організація Об'єднаних Націй та Рада Європи, так і міжнародні судові органи, зокрема Міжнародний кримінальний суд.

У цій роботі досліджуватимуться наслідки порушення принципу територіальної цілісності України, роль права націй на самовизначення у контексті окупованих територій та можливості міжнародного права щодо запобігання та покарання за такі агресивні дії. Окрему увагу буде приділено міжнародним правовим механізмам, що сприяють захисту держав від подібних порушень у майбутньому, та перспективам реформування міжнародного права задля посилення таких механізмів.

Принцип територіальної цілісності держави вперше був закріплений у статті 10 Статуту Ліги Націй, яка зобов'язувала членів поважати і захищати політичну незалежність та територіальну цілісність кожного члена. Пізніше цей принцип знайшов закріплення в Статуті ООН (стаття 2, пункт 4), який забороняє застосування сили або загрозу силою проти територіальної цілісності або політичної незалежності будь-якої держави.

У Декларації ООН 1970 року про принципи дружніх відносин держав додатково було закріплено обов'язок утримуватися від дій, спрямованих на порушення національної єдності та територіальної цілісності будь-якої держави. Зокрема, підкреслювалося, що територія держави не може бути об'єктом воєнної окупації чи приєднання за допомогою сили. Такі територіальні набуття не повинні визнаватися законними.

Заключний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі (1975) уточнив ці положення, закликавши держави поважати територіальну цілісність і утримуватися від військової окупації чи загрози силою як засобів зміни меж або територіального контролю. Ці принципи сьогодні залишаються основою міжнародного права та регулюють відносини між державами.

Міжнародне право пропонує кілька механізмів притягнення до відповідальності за агресію та інші військові злочини, зокрема через діяльність ООН, Ради Європи та Міжнародного кримінального суду (МКС). ООН уповноважена реагувати на загрозу міжнародному миру та безпеці, що може включати введення санкцій, створення миротворчих місій і навіть ухвалення рішень про застосування сили. Радбез ООН, наприклад, неодноразово ухвалював резолюції, засуджуючи акти агресії та порушення міжнародного права, проте у випадку з Україною механізми ООН обмежені через право вето постійних членів Ради безпеки.

МКС надає можливість притягнення осіб до відповідальності за воєнні злочини, злочини проти людяності та злочини агресії. Наразі цей суд розглядає справи, пов'язані з конфліктом в Україні, що охоплюють порушення прав цивільного населення, примусове переміщення людей з окупованих територій та інші злочини. Аналогічні випадки притягнення до відповідальності за воєнні злочини спостерігалися під час збройних конфліктів у Косово та Палестині, що демонструє здатність міжнародного права реагувати на порушення, хоча й з обмеженнями в реалізації.

Дипломатичні та санкційні інструменти, включаючи обмеження у міжнародній торгівлі та фінансах, наразі є одними з основних засобів впливу на державу-агресора. Санкції застосовувалися і до інших держав, таких як Іран або Сирія, і наразі використовуються для стримування агресії проти України. Європейські та міжнародні організації, такі як Рада Європи, активно обмежують можливості агресорів у різних сферах, зокрема шляхом виключення чи обмеження їх членства та доступу до міждержавних форумів.

Отже, поточні механізми міжнародного права для запобігання та протидії агресії демонструють свої обмеження, особливо в умовах сучасних конфліктів. Ефективність Ради Безпеки ООН, як основного гаранта міжнародного миру, обмежена правом вето постійних членів, що часто блокує вирішення важливих питань, як у випадку з війною в Україні. Відтак, актуальними стають ініціативи щодо реформи Радбезу, зокрема обмеження права вето у випадках збройної агресії або гуманітарних катастроф.

Серед інших можливих реформ – створення ефективнішого механізму реагування на агресію з боку міжнародних судових інституцій. Пропонується

розширення юрисдикції Міжнародного кримінального суду щодо злочину агресії, аби забезпечити невідворотність відповідальності для держав-агресорів та відповідальних осіб. Також обговорюється створення окремого міжнародного трибуналу, що спеціалізуватиметься на агресивних діях проти держав та грубих порушеннях територіальної цілісності.

Перспективним напрямком є також зміцнення санкційних механізмів і міжнародної відповідальності. Міжнародне право може посилити можливості країн для введення автоматичних економічних та фінансових санкцій у разі грубих порушень, а також виробити колективні механізми відповідальності для посилення тиску на держави-агресори.

Агресія проти України актуалізувала необхідність удосконалення міжнародного права для захисту держав від порушення їхньої територіальної цілісності та суверенітету. Існуючі механізми міжнародного реагування часто виявляються неефективними через політичні обмеження та інституційні недоліки, що підкреслює потребу у всебічній реформі. Основними напрямками таких змін можуть стати обмеження права вето в ООН, розширення юрисдикції Міжнародного кримінального суду щодо злочину агресії та запровадження більш ефективних санкційних механізмів.

Реформа міжнародного права є важливим кроком до зміцнення системи колективної безпеки, що дозволить швидше і дієвіше реагувати на агресію, зберігаючи мир і стабільність у світі.

Список використаних джерел:

1. Статут Ліги Націй : офіц. текст від 28.06.1919 р., прийнятий на Паризькій мирній конференції. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.cvce.eu>;
2. Статут Організації Об'єднаних Націй : офіц. текст від 24.10.1945 р., прийнятий на установчій конференції в Сан-Франциско. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.un.org/en/about-us/un-charter>;
3. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин і співробітництва між державами відповідно до Статуту ООН : офіц. текст від 24.10.1970 р., прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН, Резолюція 2625 (XXV). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.un.org/ruleoflaw/files/3dda1f104.pdf>;
4. Заключний акт Наради з безпеки і співробітництва в Європі : офіц. текст від 01.08.1975 р., прийнятий у Гельсінкі. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.osce.org/ru/mc/39501>;
6. Резолюції Ради Безпеки ООН та Генеральної Асамблеї ООН щодо конфлікту в Україні та порушень територіальної цілісності держав : офіц. тексти 2014–2023 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.un.org> .

Ключові слова: міжнародне право; територіальна цілісність; право на самовизначення; агресія; відповідальність; санкції.

Keywords: international law; territorial integrity; right to self-determination; aggression; accountability; sanctions.